

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/ksiazki/12359,Polityka-czy-sprawiedliwosc-Wojskowy-Sad-Rejonowy-w-Krakowie-19461955.html>
01.03.2026, 12:08

Polityka czy sprawiedliwość? Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie (1946-1955)

Książka jest monografią Wojskowego Sądu Rejonowego (WSR) w Krakowie, powołanego w 1946 roku dla sądenia spraw politycznych. Autor zwraca uwagę nie tylko na mechanizmy i uwarunkowania formalne i strukturalne funkcjonowania krakowskiego WSR, jako ogniwa w machinie represyjnej reżimu komunistycznego w Polsce. Opisuje także proces interpretowania i egzekwowania „prawa” przez sąd (a o represyjności prawa przesądzały dekrety wprowadzane od drugiej połowy 1944 r. przez organa nie mające społecznej legitymacji i związku z państwem polskim, a tylko poparcie sowieckich bagnetów). Ukazuje funkcjonowanie WSR jako ogniwa zarówno polityki represji, jak i komunistycznej propagandy – bowiem procesy pokazowe były przedsięwzięciem propagandowym a nie sądowym. Wreszcie opisuje sędziów Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie jako grupę. Dzięki szczegółowej analizie funkcjonowania tej grupy można ukazać mechanizmy rekrutacji personelu, procedury szkolenia (choć bardziej precyzyjnie można mówić o kształtowaniu i nauczaniu dla potrzeb „nowego państwa”), sposoby nadzoru nad sędziami i ich orzecznictwem ze strony przełożonych i Informacji Wojskowej, służebności sędziów wobec zadań stawianych przez partię komunistyczną. Zwraca też uwagę na specyfikę obszaru objętego działaniami krakowskiego WSR – Kraków był bowiem w Polsce symbolem odrzucenia komunizmu, a zatem kadra WSR musiała wyróżniać się tu szczególną dyspozycyjnością i oddaniem. Całość dopełnia aneks, zestawiający szczegółowe biogramy sędziów, asesorów i aplikantów krakowskiego WSR.

[Książki](#)